

ІГРОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

Кочмар Д. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

Оленіч А. В.

*студентка 4 курсу історико-філологічного факультету спеціальності
“Мова і література (англійська)”
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

Сучасна українська освіта має відповідати потребам суспільства та особистості, потребам економіки, а також світовим тенденціям та викликам часу. Необхідно вдосконалювати навчальні програми, забезпечувати освітній процес сучасними технічними та дидактичними матеріалами, розвивати новітні, в тому числі дистанційні, технології, використовувати ефективні методи та прийоми організації успішного освітнього процесу відповідно до викликів сьогодення, зокрема, умов воєнного часу та повномасштабної військової агресії з боку російської федерації.

Створення Нової української школи (НУШ) [4] стало ключовою реформою Міністерства освіти і науки України щодо вдосконалення та модернізації освітнього процесу. Головна мета НУШ – створити школу, в якій буде приємно навчатися і яка даватиме учням не лише знання, а й уміння застосовувати їх у житті, створюючи основу для безперервного навчання та подальшого розвитку наукового потенціалу. Тому одним із головних завдань школи є формування творчої, самостійної та активної особистості. Особливої актуальності набуває проблема використання ігрових технологій на уроках іноземної мови в ЗЗСО як ефективної умови розвитку пізнавальної діяльності учнів.

Відповідно до класифікації освітніх технологій за типом організації та когнітивного управління дослідники чітко виділяють ігрові

технології. Ігрові технології визначаються як «форма інтерактивної гри між учителем і учнями, яка сприяє розвитку вмінь розв'язувати задачі на основі грамотного вибору альтернативних варіантів шляхом реалізації певного сюжету [1, с. 12]». У сучасній школі гра використовується як: самостійна технологія засвоєння понять, предмета чи розділу навчального предмета; освітньо-технологічний компонент системи; окремих урок або його структурна частина; технологія позакласної виховної роботи [1, с. 13].

Місце і роль ігрових технологій у навчально-виховному процесі, поєднання ігрових і навчальних елементів визначаються на основі розуміння вчителем функцій і класифікації навчальних ігор. Технології дидактичних ігор (сюжетних, предметних, змагальних) часто використовуються на уроках іноземної мови в старшій школі. Вони містять такі елементи, як ігрові завдання, ігрові шаблони, розв'язування навчальних завдань. Учні отримують нові знання та навички в процесі інтеракції, на відміну від прямої подачі навчального матеріалу, як це відбувається на уроці. Таким чином дидактичні ігри впливають на розвиток пізнавальної активності старшокласників.

Основні функції ігрової технології в старшому шкільному віці: розвиток пізнавальної сфери учня (діяльності, інтересів, потреб, мотивацій, діяльності); розвиток творчих здібностей; створення сприятливої атмосфери в навчальній діяльності, активізація педагогічного процесу; розвиток фізичних і моральних якостей [1, с. 14].

Ігрові та практичні завдання на уроках іноземної мови сприяють розвитку пізнавальних здібностей, самостійності старшокласників, формуванню вмінь і навичок, необхідних для подальшого життя і самоосвіти, для розвитку спостережливості й аналізу явищ.

За характером педагогічного процесу ігри поділяються на навчальні (тренінгові, контролюючі, узагальнюючі); пізнавальні, виховні, розвивальні; репродуктивні, продуктивні, творчі; комунікативні, діагностичні, профорієнтаційні, психотехнічні та ін. Залежно від характеру методики гри – на предметні; сюжетні; рольові; ділові; наслідувальні; драматизації тощо [2].

Ігрова технологія об'єднує навчальний процес єдиним змістом, послідовністю ігор, вправ, прийомів їх організації і т. д. У будь-якому віці ігрові технології мають певні особливості. Наприклад, старшокласників легко залучити до будь-якої діяльності, вони швидко входять в образ, об'єднуються в групи. Цей вік характеризується

потребою в самоствердженні, зростаючою потребою у формуванні та захисті власного світу, прагненням до дорослості, утворенням стихійних груп тощо. Урахуванню цих та інших вікових особливостей учнів сприяють інтерактивні методи ділових ігор, завдяки яким забезпечено безперервну діалогову взаємодію «учень – учень», «учень – вчитель». Під час такого процесу вирішується кілька додаткових освітніх завдань: учні не лише вчать самі, а й вчать один у одного, вчать передавати набуті знання та вміння; учні мають можливість оцінити характеристики інших учасників освітнього процесу в умовах, подібних до реальних. Виконуючи певну роль у груповій діяльності, старшокласники вчать вирішувати особисті та колективні проблеми, відстоювати власні та колективні інтереси, надавати необхідну підтримку іншим учасникам [2].

Дидактичні (педагогічні) ігри. Стрижнем цих ігор є навчальні проблеми, навколо яких формуються нові знання та вміння учнів. Основні прийоми гри вкорінені в її структурі, в якій можна виділити три основних етапи:

- підготовчий: підготовка до проведення – розробка сценарію гри (завдання, ролі, процедури, створення методичних рекомендацій для аніматорів та учасників гри);

- реалізація: оптимальний спосіб дії в грі, фіксація дії гри, визначення та корекція завдань з іноземної мови, правил, виконання груп у грі, іспит тощо;

- аналіз і узагальнення результатів: опис подій, що відбувалися під час гри, сприйняття їх учасниками, опис складних ситуацій, в які потрапляли учні, їх аналіз і рефлексія, оцінка і самооцінка діяльності, висновки, рекомендації [3, с. 19].

Рольова гра. Це – невеличка п'єса, яку розігрують учні. Сценарій гри може бути добре відомий, але найчастіше це учнівська імпровізація. Наприклад, ігри «Аукціон», «Ярмарок» та ін. Використання ділових ігор на уроках іноземної мови у старших класах класах вимагає виконання певної процедури, а саме:

- формулювання проблеми, що ілюструється діловою грою;

- визначення дійових осіб та їхніх завдань;

- відведення часу та обдумування власних дій;

- проведення гри під чітким керівництвом вчителя (вчитель має право втрутитися в будь-який момент, наприклад, щоб перешкодити учасникам порушувати правила гри (домовленості);

- аналіз рольової гри [3, с. 20].

Оскільки в іграх використовуються ситуації з реального життя, учитель повинен бути готовий обговорити різні дії учасників, кожна з яких може бути раціональною. Учитель не може нав'язувати єдину точку зору чи шукати консенсус. Проблема може залишатися відкритою для вирішення в майбутньому.

Для створення ігрової форми роботи на уроці англійської мови в старших класах вчителю слід скористатися таким алгоритмом:

- сформулювати дидактичну мету перед учнями в ігровій формі;
- планувати виконання навчальної діяльності учнів відповідно до правил гри;
- навчальний матеріал з іноземної мови використовувати в якості ігрового засобу;
- ввести в навчальну діяльність елемент змагання, що перетворює дидактичне завдання на гру;
- пов'язувати успішність виконання дидактичного завдання з результатом гри [2].

Таким чином, використання ігрових технологій в освітньому процесі є просто необхідним, оскільки вони формують гармонійно розвинену творчу особистість, здатну до логічного мислення, пошуку виходу з різноманітних проблемних ситуацій, здатну систематизувати та накопичувати знання, здатну до самостійності, аналізу, саморозвитку і самокорекції. Тому вчитель іноземної мови повинен побудувати кожен урок таким чином, щоб в учнів був постійний інтерес, навчальна активність і бажання творити та вчитися.

Література:

1. Бурдов Г. І. Чому забувають про ігрові технології. *Рідна школа*. 2016. № 6. С. 12–14.
2. Герлун Н. Ігрові технології як засіб формування пізнавальних здібностей учнів на уроках іноземної мови. Режим доступу: http://fp.nsk.fio.ru/works/022/mpi/psihol_2_2.htm (дата звернення 30.10.2022)
3. Горіна В. П. Які завдання можна називати ігровими при навчанні іноземної мови. *Рідна школа*. 2015. № 5. С. 19–20.
4. Проект Міністерства освіти і науки України «Нова українська школа». Режим доступу: <http://mon.gov.ua> (дата звернення 30.10.2022)